

EL DAVANTAL DE PERE CALDERS

Cal admirar
les errades?

L'editorial Paladín ha publicat un llibre que pot arribar a adquirir una gran importància, en el sentit que il·lustra un aspecte de la daurada decadència de la nostra època. Em refereixo —en esmentar possibles decrepituds— a l'embolic mental progressiu i carregat de pretensions que caracteritza alguns aspectes de l'art dels nostres dies.

El llibre porta, en l'edició anglesa, el títol de 'The uncorrected text' i reproduïx fidelment l'original del 'Ulysses' tal com el va escriure James Joyce. Aquest original, en mans del primer editor (que tenia fama de no ésser gaire acurat), fou imprès sense passar per les mans de cap corrector. Posteriorment, les fallades de llenguatge de l'immortal escriptor irlandès foren considerades com a genialitats d'un esperit innovador. Hi ha hagut crítics que, fascinats, han arribat a dir que el llenguatge és el veritable protagonista de la novel·la de Joyce. I sembla que el mateix Joyce, atent a aprofitar la ganga que les limitacions en la part formal del seu ofici fossin considerades la base de l'obra mestra, va escriure més tard 'Work in progress', on es recolza en la teoria freudiana de les intervencions del subconscient que obliguen a pronunciar una paraula en comptes d'una altra. Era —erudits eminents hi estan d'acord— una patologia del llenguatge, elevada a obra d'art. I val més no enganyar-nos: això forma part dels somnis de qualsevol escriptor. Tots voldríem que les mancances en l'eina que fem servir fossin considerades pels experts com a tret rellevant i admirable de l'estil de cadascú.

Passa, però, que hi ha excepcions, ni que sigui per confirmar regles sense moure'ns del camp de les arts. En Manolo Hugué no quedava gaire content de les figures que modelava, i solia dir que el seu drama era que sempre que es proposava de fer una Venus li sortia una granota. Explicava que, en la seva etapa parisenc, mentre treballava al costat d'un gran mestre, se li va tombar el suport que

sostenia el fang al qual ja havia donat la forma clàssica d'una figura femenina. El fang s'esclafà a terra, la figura va quedar aclofada i boteruda i en Manolo se la mirava desolat. En canvi, el mestre va contemplar el resultat de l'accident amb admiració i digué al jove escultor: "Veus? Això és el que has de fer tu." Tal com ho contava, en Manolo no n'extragué cap motiu d'autosatisfacció, i més aviat va servir-li per jutjar-se a si mateix i a la seva obra amb l'espurna d'ironia que va conservar durant tota la seva vida.

Pel que fa a correctors i corregits, jo vaig tenir la sort de treballar durant una temporada al costat d'en Josep Ros i Artigues, que

considero un dels nostres millors correctors de català. He estat a punt d'escriure que hi treballava en qualitat de 'ajudant', però de bo de bo el que hi vaig fer és d'alumne. Vaig aprendre-hi coses importants referents a l'ofici d'escriptor i, com a torna, en qualitat d'un més a més que em va vacunar (o així ho espero) contra determinades febleses, vaig constatar que els escriptors tenim un gran amor propi i que en general no ens agrada que ens corregeixin. És una flameta que alimenta la vanitat, un inconvenient que, pel que jo en conec, també afecta els pintors, els escultors, els músics... Probablement, una mica o molt —depèn— a tothom. Del que estic segur és que no fa cap favor a ningú.

En Josep Ros i Artigues, coneixedor d'aquesta debilitat humana i summament respectuós amb els autors, no solia canviar res sense consultar-ho amb els interessats. I vaig ésser testimoni que la majoria d'aquests autors-interessats defensaven abnegadament, a vegades heroicament, les seves errades. A molts d'ells (qui sap si a tots nosaltres) també ens hauria agradat de publicar treballs com ara 'Work in progress', disfressant les nostres errades d'experiments lingüístics i

tenint la gran fortuna d'ésser aplaudits per la crítica universal. Però, és clar, de James Joyce només n'hi ha un.

Pere Calders

TONI BATLLES